

Sygn. akt IV CZ 47/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa B.R.

przeciwko R.J., S.P.,

L.P. i A.P.R.

o zachówek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 września 2017 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 14 lutego 2017 r., sygn. akt V ACa (...),

1) oddala zażalenie,

**2) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w
sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie z powództwa B.R. przeciwko R.J., S.P., L.P. oraz A.P.R. o zachówek, oddalił apelację pozwanych L.P. i A.P.R. (punkt 1) i uwzględniając w całości apelację powódki uchylił wyrok Sądu Okręgowego w T. z dnia 4 marca 2013 r. w punkcie 2, 3, 4, 5 i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi

Okręgowemu w T., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wyrok ten zaskarżyła skargą kasacyjną powódka w części, tj. w zakresie punktu 2, w którym - jej zdaniem - Sąd nie orzekł o całości żądań apelacji. Podniosła, że Sąd Apelacyjny nie uchylił zaskarżonego wyroku w punkcie 1 w zakresie dotyczącym zasądzonych odsetek ustawowych, mimo że w uzasadnieniu tego wyroku wskazał na niesłuszność orzeczenia Sądu Okręgowego w części dotyczącej terminu, od którego zostały one zasądzone.

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną powódki od wyroku tego Sądu z dnia 26 października 2016 r. W motywach rozstrzygnięcia wyjaśnił, że powódka nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu skargą kasacyjną korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, ponieważ Sąd Apelacyjny uwzględnił jej apelację w całości. Zaznaczył, że Sąd Apelacyjny wydając wyrok z dnia 26 października 2016 r. i uznając za słuszne zarzuty powódki odnoszące się do orzeczenia o odsetkach, nie mógł zmienić korzystnego dla powódki rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 wyroku, a jedynie mógł z tego powodu i uchylić punkt 2 wyroku oddalający powództwo w pozostałej części.

W zażaleniu na to postanowienie powódka zarzuciła błędne uznanie przez Sąd Apelacyjny, że w sprawie zachodzą przyczyny uzasadniające odrzucenie skargi kasacyjnej i wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia. Podniosła, że Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie będzie władny zasądzić odsetek ustawowych w części dotyczącej kwoty 225.000 zł od dnia doręczenia pozwu, ponieważ punkt 1 wyroku tego Sądu z dnia 4 marca 2013 r. jest prawomocny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że pokrzywdzenie orzeczeniem (gravamen) jest jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka. Skarga kasacyjna w części zaskarżającej rozstrzygnięcie korzystne dla skarżącego podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c., ponieważ w tym zakresie jest niedopuszczalna z uwagi na nieistnienie po

stronie skarżącego interesu w zaskarżeniu (gravamen) (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 421/14, nie publ.; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2017 r., V CZ 21/17, nie publ. i z dnia 25 lutego 2015 r., V CSK 450/14, nie publ.).

Powódka zaskarżyła apelacją wydany w dniu 4 marca 2013 r. wyrok w punkcie 1 w części dotyczącej ustalenia odsetek ustawowych od dnia uprawomocnienia się wyroku oraz w punktach 2,3,4,5. Nie ma racji skarżąca twierdząc, że Sąd Apelacyjny wydając wyrok nie orzekł o całości jej żądań. Sąd drugiej instancji wyrokiem z dnia 26 października 2016 r., uwzględniając jej apelację w całości, wydał orzeczenie kasatoryjne, uchylające zaskarżony wyrok w punkcie 2, 3, 4, 5 i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu wskazał, że podzielił m.in. jej zarzut dotyczący naruszenia art. 455 i art. 481 k.c. przez błędne przyjęcie, że w sprawie o zachowek zasądza się odsetki od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Istotą problemu skutkującego objęciem przez powódkę zaskarżeniem punktu pierwszego wyroku Sądu Okręgowego, w zakresie orzeczenia o odsetkach ustawowych, złożenia wniosku o sprostowanie wyroku Sądu Apelacyjnego, wniosku o jego wykładnię, a następnie skargi kasacyjnej i zażalenia na jej odrzucenie, jest błędne postrzeganie przez skarżącą zakresu rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego. W konsekwencji powódka wadliwie zakłada, że jej żądanie zasądzenia ustawowych odsetek od kwoty 225.000 zł, w całości zostało rozstrzygnięte, zarówno w zakresie uwzględniającym jak i oddalającym powództwo, w punkcie pierwszym wyroku tego Sądu. W punkcie tym Sąd Okręgowy zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 225.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku. Wobec oddalenia apelacji pozwanych wyrok w tej części uprawomocnił się, z czego wynika, że są oni zobligowani zapłacić powódce kwotę 225.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Powódka żądała jednak zasądzenia odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu, zatem jej powództwo w części dotyczącej ustawowych odsetek od kwoty 225.000 zł, za okres od dnia wniesienia pozwu do dnia uprawomocnienia się wyroku zostało oddalone, o czym orzeczono w punkcie 2 wyroku Sądu Okręgowego, w którym oddalono powództwo w pozostałej części, a nie w punkcie pierwszym rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, który dotyczy jedynie uwzględnienia powództwa. Inaczej rzecz ujmując wyrok Sądu Okręgowego w punkcie pierwszym stał się prawomocny w zakresie uwzględniającym powództwo co do kwoty 225.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, a nie w zakresie oddalającym powództwo o zasądzenie ustawowych odsetek od kwoty 225.000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia uprawomocnienia się wyroku. Skarżąca obejmując apelacją punkt drugi wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego również w części obejmującej oddalenie powództwa o ustawowe odsetki od kwoty 225.000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia uprawomocnienia się wyroku. Sąd Apelacyjny uchylając punkt drugi wyroku Sądu Okręgowego uwzględnił apelację skarżącej, również w części dotyczącej ustawowych odsetek od kwoty 225.000 zł, od dnia wniesienia pozwu do dnia uprawomocnienia się wyroku.

Natomiast Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę, wbrew twierdzeniom skarżącej będzie miał kompetencję do orzekania o żądaniu zasądzenia ustawowych odsetek od kwoty 225.000 zł, od dnia wniesienia pozwu do dnia uprawomocnienia się wyroku, wyrok w tym zakresie został bowiem uchylony. Domaganie się przez skarżącą w apelacji, by Sąd Apelacyjny ingerował w punkt pierwszy wyroku Sądu Okręgowego było zbędne i niedopuszczalne, skoro w tej części powództwo zostało w całości uwzględnione, a modyfikacja wyroku w tym zakresie mogłaby nastąpić wyłącznie na żądanie pozwanych, do czego nie było podstaw, skoro ich apelacja została całkowicie oddalona.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny trafnie przyjął, że powódka nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu skargą kasacyjną korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, a między sentencją zaskarżonego orzeczenia, a jego motywami nie zachodzi żadna sprzeczność.

Ubocznie zauważenia wymaga, że złożona przez powódkę skarga kasacyjna jest niedopuszczalna również z tego powodu, że nie została wniesiona od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, kończącego postępowanie w sprawie (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Ponadto, uwzględnienie apelacji powódki skutkowało wydaniem orzeczenia kasatoryjnego, które zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., może być zaskarżone nie skargą kasacyjną a zażaleniem do Sądu Najwyższego. Niezależnie od powyższego, stojąc na stanowisku że Sąd Apelacyjny nie orzekł o jej żądaniu, powódka mogłaby składać wniosek o uzupełnienie orzeczenia (art. 351 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.), a nie skargę kasacyjną od nieistniejącego orzeczenia.

Z przytoczonych względów oddalono zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie.

jw